

Sør-Korea: Næringslivets samfunnsansvar – november 2009.

Innledning

Korea har på svært kort tid utviklet seg fra et fattig landbruksland til en økonomisk stormakt. Det enorme fokuset på økonomisk vekst har bidratt til et stabilt klima for næringslivet med gode økonomiske og rettslige rammebetingelser. Økonomien i er i stor grad knyttet til store konglomerater (*Cheabol*), som sammen står for 40% av landets BNP. Korea er rangert blant topp-20 landene i både Verdensbankens '*Ease of Doing Business Guide*' og World Economic Forums '*Global Competitiveness Report*', som begge gir detaljerte beskrivelser av forretningsklimaet i landet¹. Korea er verdens kanskje mest konfutsianske samfunn og forretningskulturen bærer preg av gråsoner mellom forvaltning, forretningsliv og privatliv med en dypt innarbeidet kultur for gaver, ledende insentiver og ren korrupsjon. Bindende avtaler oppfattes ofte som kun veiledende, selv om det etter hvert skjer en rettsliggjøring av næringslivet. Forretningskulturen i Korea er svært fokusert på nære forbindelser, ofte fra skole eller universitet, og det er vanskelig å lykkes uten å ha et godt nettverk å støtte seg til.

Arbeidsliv og organisasjonsfrihet

Korea har ratifisert 24 av ILOs konvensjoner hvorav 4 kjernekonvensjoner. Koreansk lov gir rett til organisering og kollektive forhandlinger men inneholder også flere unntak for offentlige ansatte og "nødvendige sektorer"². Korea har to hovedfagforeninger og kun 10 % av landets arbeidere er organisert³. Fagforeningene er likevel sterke der de er representert og det er ikke uvanlig at streiker blir både langvarige og voldelige. Korea har ikke ratifisert ILOs kjernekonvensjoner om retten til å organisere seg og det er flere begrensninger i arbeidernes rettigheter⁴. I følge International Trade Union Confederation (ITUC) tilfredstiller koreanske lover verken internasjonale standarder eller landets forpliktelser overfor ILO eller OECD⁵. I januar 2010 trer en ny lov i kraft som forbyr arbeidsgivere å lønne heltids fagforeningsrepresentanter. Selv om retten til kollektive forhandlinger, retten til organisering og retten til fri forsamling er lovfestet, blir disse rettigheten begrenset av koreansk straffelov nr. 314 om hindring av forretningsdrift ('*obstruction of business*') med strafferamme på opptil 5 år. Demonstrasjoner blir ofte gjenstand for massearrestasjoner av fagforeningsrepresentanter.

Midlertidige ("non-regular") arbeidstakere er svært utbredt i Korea og utgjør nærmere 30 % av landets arbeidsstokk. Denne arbeidsgruppen har svært begrensede rettigheter og i følge Amnesty International blir utenlandske arbeidere i Korea

¹ WEF (2009), '*Global Competitiveness Report 2009*' Tilgjengelig på:

<http://www.weforum.org/en/initiatives/gcp/Global%20Competitiveness%20Report/index.htm>. World Bank (2009), '*Ease of Doing Business: Korea*', Tilgjengelig på: <http://doingbusiness.org/ExploreEconomies/?economyid=104>,

² Ansatte i det militæret, politiet og brannvesenet samt folkevalgte og administratorer i offentlig sektor har ikke rett til organisering jfr '*the Law on the Establishment and Operation of Public Officials*'. For mer informasjon se '*The 1997 Trade Union and Labour Relations Adjustment Act*' (TULRAA).

³ Korean Federation of Trade Unions (KCTU) blir sett på som en noe radikal gruppe med medlemmer hovedsaklig innen større selskaper og offentlig sektor. Federation of Korean Trade Union (FKTU), med medlemmer fra hovedsaklig små og mellomstore bedrifter, er derimot mer moderat og har de siste samarbeidet tettere med regjeringen.

⁴ Verken konvensjon nr. 87 '*The Freedom of Association and Protection of the Right to Organise*' eller konvensjon nr. 98 '*The Right to Organise and Collective Bargaining*' er ratifisert.

⁵ ITUC, (2008), '*Trade Union Rights restricted in Korea*', October 7th, Available at: <http://www.ituc-csi.org/spip.php?article2432>

systematisk utnyttet⁶. I følge Human Rights Watch blir heller ikke fundamentale rettigheter som retten til å organisere seg, velge egne representanter og retten til å streike beskyttet i Koreas seks ”Free Economic Zones”, der bedriftene nyter godt av diverse støtteordninger og insentiver. Det foreligger forøvrig et samarbeidsprosjekt mellom Korea og ILO på utvikling og eksport av koreanske standarder innen sosial beskyttelse og HMS til visse land i regionen.

Likestilling, barne- og tvangsarbeid

Korea har ratifisert begge ILOs kjernekonvensjoner om diskriminering og likestilling. Likestilling på arbeidsplassen er lovfestet, men i praksis er diskriminering utbredt både i forhold til kvinner og ikke minst arbeidsinnvandrere. Rundt 50% av kvinnene er aktive i arbeidslivet, sammenlignet med 74% menn. Lønnsgapet er på vel 34% på arbeid med lik verdi. Kvinner er også svært underrepresentert i høyere stillinger. Barnearbeid er ikke utbredt i Korea og landet har ratifisert begge ILOs kjernekonvensjoner om barnearbeid⁷. Korea har derimot ikke ratifisert ILOs kjernekonvensjoner om tvangsarbeid, selv om det er forbudt og lite utbredt i Korea⁸. Arbeidsstandarder for arbeidsinnvandrere kan være svake og flere tvangsarbeidslignende tilfeller har blitt rapportert av ITUC⁹.

Miljø

Korea har verdens raskest voksende utslipp av CO2 og er en av verdens største utslippsland pr. capita. Fordi landet unnlot å forplikte seg til vedlegg 1 i Kyoto-protokollen, har næringslivet lenge lukket øynene for klimautfordringene. I januar ble strategien ”*Low Carbon, Green Growth*” lansert. Den nye lavkarbonsvisjonen har tre hovedelementer: 1) Bygge opp klimaindustrien som en økonomisk vekstmotor; 2) bedre miljø og livskvaliteten i Sør Korea; og 3) å bidra til de internasjonale bestrebelsene om å bekjempe klimaendringer. 2 % av landets BNP skal rettes mot grønne prosjekter de neste 5 årene og 79% av redningspakken til finanskrisen ble øremerket grønne tiltak. Lite av dette vil imidlertid bidra til reduksjon i CO2 utslipp. Regjeringen har til COP-15 i København en målsetting om 4% reduksjon i CO2 utslipp i 2020 i forhold til 2005 nivå, men har ikke villet gi bindende forpliktelser. Flere selskaper har imidlertid kunngjort ambisiøse miljøtiltak som del av CSR¹⁰.

Korrupsjon

Selv om det har vært fremgang det siste tiåret er korrupsjon fortsatt et stort problem i Sør-Korea. Bestikkelser gjennomsyrrer fortsatt samfunnet og norske bedrifter melder om vanskeligheter med å konkurrere på lik linje med koreanske bedrifter til tider, med mindre man er villig til å bestikke. Myndighetene har gjennomført flere vellykkede tiltak for å endre forretningskulturen og i 2008 ble ’*Anti Corruption and Civil Rights Commission*’ (ACRC) opprettet for å imøtekomme befolkningens krav om et mer

⁶ Amnesty rapporterer om flere grove tilfeller av uverdige arbeidsforhold, manglende tilgang til helsetjenester og manglende kompensasjon for arbeid.

⁷ Korea har ratifisert konvensjon nr. 138 ’*The Minimum Age Convention*’ og konvensjon 182 ’*The Worst Forms of Child Labour Convention*’

⁸ Korea har ikke ratifisert konvensjon nr. 29 ’*The forced Labour Convention*’, eller konvensjon nr. 105 ’*Abolition of Forced Labour Convention*’

⁹ ITUC, (2008), ’*Trade Union Rights restricted in Korea*’, Tilgjengelig på at: <http://www.ituc-csi.org/spip.php?article2432>. Spesielt er loven som krever arbeidsgivers signatur forfornyhet arbeidstillatelse omstridt.

¹⁰ Samsung vil blant annet redusere drivhusgasser fra sine fabrikker med 50% innen 2013.

gjennomsiktig samfunn¹¹. Kommisjonen fungerer som et kontaktpunkt for koreanske bedrifter og beskyttelse mot informanter i næringslivet og modellen har blitt eksportert til andre land i regionen¹². Landet er i tillegg medlem av OECD 'Anti-Bribery Convention' og 'UN Convention Against Bribery'. Til tross for disse tiltakene har verken tillitten til regjeringen eller Koreas plassering på internasjonale korrupsjonsrangeringer som 'Control of Corruption Index' og 'Corruption Perception Index' bedret seg nevneverdig de siste årene¹³. Påtalemyndighetene og domstolene arbeider imidlertid uavhengig og flere korrupsjonsskandaler de siste årene har endt med domfellelse, hvor de domfelte riktignok ofte har fått amnesti. Rapporter fra *Transparency International* gir en god og oppdatert indikasjon på korrupsjonsnivået i landet.

Bedrifters arbeid med CSR

I Korea får CSR bred dekning i bedriftenes årsberetninger. CSR blir imidlertid primært sett på som hva selskaper gjør med pengene etter de har tjent dem. Bedriftene mangler vår helhetlige tilnærming til CSR og CSR har liten plass i selskapenes verdikjeder. Det blir derfor mye veldedighet og penger til gode formål i nærmiljøet. Samtidig er det i Korea sterk tradisjon for at selskaper står for en stor del av velferdstilbudet til koreanere både på og utenfor arbeidsplassen. CSR i Korea er i dag imidlertid i ferd med å påvirkes av et krav om en mer samfunnsansvarlig næringsdrift. Dette må bl.a. settes i sammenheng med at Korea har et svært utbredt og sterkt informasjonssamfunn som raskt formidler trender og holdninger i andre land¹⁴.

Aktiviteter i ambassadens regi

Ambassaden arrangerer seminarer rettet mot både det norske og koreanske næringslivet med samfunnsansvarlig næringsliv som tema. Også likestilig står sentralt på ambassadens agenda og de siste tre årene har ble det arrangert større seminarer. Ambassaden arrangerte et CSR seminar i 2009 med både koreanske og norske foredragsholdere og et større seminar med Yonsei Universitetet vil bli holdt 9. April 2010 om samme tema. I desember 2009 vil ambassaden holde et seminar om anti-korrupsjon. I september 2009 ledsaget ambassaden en delegasjon koreanske fagforeningsrepresentanter på studietur til Norge. Ambassaden holder også regelmessig foredrag på universiteter og andre institusjoner om norsk syn på likestilling og samfunnsansvarlig næringsliv.

For mer informasjon om samfunnsansvarlig næringsliv i Korea se:

Amnesty International, Korean Profile:

http://www.transparency.org/regional_pages/asia_pacific/resources.

CSR – Asia

¹¹ I tillegg kom reformer som; 'The Real Name Financial Transaction Systems', 'Freedom of Information Act', 'Corporate Governance and Accounting Reform', 'The Anti Corruption Act', 'Korean Pact on Anti Corruption and Transparency' (K-PACT) og 'Korea Independent Commission Against Corruption' (KICAC) samt 'Codes of Conduct for Public Officials'

¹² Bl.a gjennom Korea-UNDP Anti-Corruption Technical Assistance Project og 'Korea-Indonesia Anti-Corruption Cooperation Project.

¹³ Korea fikk 5,6 på CPI indeksen i 2009, hvor tall under 5 tilsvarer et alvorlig korrupsjonsproblem. På *Control of Corruption Index* har landet ligget stabilt på rundt 0.40 på en skala fra -2,50 til +2,50 der tall under null er tegn på alvorlig korrupsjon.

¹⁴ Internett er en aktiv stemme i diskusjonen rundt CSR og i 2007 ble over 3,5 millioner blogg-innlegg om CSR registrert (mer enn 1% av totale antall blogg noteringer)

<http://www.csr-asia.com/>

Global Reporting Initiative (34 participants):

<http://www.globalreporting.org/Home>

ILO, Ratification of Core-Labour Standards:

http://www.ilo.org/asia/countries/lang--en/WCMS_DOC_ASI_CNT_KOR_EN/index.htm,

Innovasjon Norge, Korea:

<http://www.innovasjon norge.no/Internasjonale-markeder/Kontorer-i-utlandet/Korea/In-English/Market-Information/>

Korea Anti Corruption and Civil Rights Commission (ACRC):

http://www.acrc.go.kr/eng_index.html,

Ministry of Labour, Korea

<http://www.molab.go.kr/english/main.jsp>

Norwegian Business Association: Korea

http://www.norway.or.kr/News_and_events/koreanorway/business/nba/

Transparency International: '*Global Corruption Barometer*'; '*Global Corruption Report*' og '*Corruption Perception Index*':

http://www.transparency.org/regional_pages/asia_pacific/resources,

UN Global Compact Network Korea (154 participants):

<http://www.unglobalcompact.kr/eng/51.php>,

UN Convention against Corruption:

<http://www.unodc.org/unodc/en/treaties/CAC/index.html>,

World Bank – '*Ease of Doing Business*':

<http://doingbusiness.org/ExploreEconomies/?economyid=104>,

World Business Council for Sustainable Development:

<http://www.wbcsd.org/templates/TemplateWBCSD5/layout.asp?MenuID=1>

World Economic Forum '*Global Competitiveness Report*':

<http://www.weforum.org/documents/GCR09/index.html>,

Skrevet av: Torbjørn Larssen

Godkjent av: Ambassadør Didrik Tønseth